

מקורות לעיון במס' בבא בתרא: פרק יש נוהלין

דף ג

תשרי תש"ע

מ. זילברמן

(קיג): יחוד עדים לקידושין. איתא בגמ' (ד) אמר רב יהודה שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין, ע"כ. ופירשב"ם (ד"ה ג' שנכנסו), "נראה בעיני דוקא נקט שנכנסו לבקר וכו' אבל אם נכנסו להעיד שזימנום לשם והביאום לשמוע כדי להעיד הרי הם עדים ואין עד נעשה דיין וכו' וראי' לדבר בפ"ק דמכות (ו.) דקחשיב להו רבי יוסי התם עדים לפסול את השאר אם ראו עמהן את המעשה והם פסולין לעדות וחשיב ליה עדות שנמצא אחד מהן קרוב או פסול ותבטל עדות כולן וכו'". הרי ס"ל להרשב"ם דעד המתכוין להעיד (אף אם אינו מעיד בפועל) חשיב עד לענין דין אין עד נעשה דיין וגם לענין נמצא אחד מהן קרוב או פסול לפסול שאר העדים. וכן הבין הריטב"א (מכות ו. ד"ה למחזי) בדברי רש"י במכות. אך הר"י בתוס' (קיד. סוד"ה אבל) פליג ארשב"ם וס"ל דאין עד המתכוין להעיד שאינו מעיד בפועל פוסל שאר עדים מדין נמצא אחד מהן קרוב או פסול, "דאי לא תימא הכי אין לך גט כשר כשנותנין בפני קרובים או קדושין אם נתכוונו להעיד". [וראה בקוב"ש אות שכו בהסבר דעת הר"י]. וזה בעצם ב' דעות בשו"ע (חו"מ סי' לו ס"א).

בתוס' קידושין (מג. ד"ה ולא) כתבו דבקידושין לא בעינן אתם עדי. וכן נפסק בשו"ע (אה"ע סי' מב ס"ד). אך בריטב"א (שם ד"ה אתמר) כתב בשם הרא"ה דאף דלא בעינן אתם עדי, כל זמן שיש באותו המעמד כשרים ופסולים או קרובים צריכים ליחוד עדים, דכל הסוגי' במכות דלמיחזי אתיתון או לאסהודי אתיתון היינו דוקא בדיני נפשות ובדיני ממונות היכא שאין עדות מתקיימת עד שיבואו לב"ד להעיד, ושעת ראי' לא הויא עדות, אבל בקידושין "שעת מעשה הוא שעת עידותן", וכיון דאיכא צירוף פסולים כולם בטלים. ובחז' הריטב"א על מכות ביאר יותר דחשש זה קיים דוקא לרש"י ולרשב"ם דס"ל דבכוונה להעיד לחוד בלי צירוף הפסולים בב"ד, פוסלים הפסולים את הכשרים, ואילו להתוס' דוקא במעידים בפועל פוסלים את הכשרים.

ע"י בפ"ת (סי' מב ס"ק י"א) שהביא מהבית מאיר שהמנהג הוא ליחוד עדים לקידושין. וכן הביא הש"ך (חו"מ סי' לו סק"ח) בשם הגהות ר"פ על הסמ"ק. אך אפשר שיחוד עדים הוא חומרא האתי לידי קולא אם ימצא שאחד מן העדים הוא פסול. דמשמעות הריטב"א בקידושין (ראה הע' 274 שם) היא דהיכא דמייחד עדים לא יוכלו עדים אחרים להעיד על הקידושין. וכן כתב בשו"ת מהר"י וייל (סי' ז) דאם מייחד עדים כוונתו שדוקא אלו יהיו עדים ולא אחרים. והביא ראי' מהרא"ש (מכות פ"א סי' ב) שכתב, "ויראה שאם הזמין המלוה עדים כשרים ועמדו שמה קרובים או פסולים אף אם כיוונו להעיד ובאו והעידו בב"ד לא נתבטלה עדות הכשרים" דלאו כל כמיניהו לבטל העדות. כלומר דאין כח לפסולים לבטל עדות הכשרים שנתייחדו.

ומ"מ פסק הרמ"א (סי' מב ס"ד) בשם הריב"ש (סי' תעט) דאפ"ל אם ייחד עדים יכולים אחרים שראו את המעשה להעיד. נידון הריב"ש ה' במעשה קידושי קטנה היכא שהיו ד' עדים כשרים, שנים מעידים בסגנון א' וב' מעידים בסגנון אחר, אלא שלדברי כולם מקודשת היא. ופסק דאף דיש הכחשה בין העדים כיון

שדלדברי כולם מקודשת היא הרי היא מקודשת. [וראה אוצר הפוסקים שם אות לא שהיא מסתפקים על דברי הרמ"א.]

בפ"ת (ס"ק י"א) הביא שו"ת חת"ס (סי' ק) בענין מעשה היכא שייחדו עדים ונמצא אחד מהן קרוב דאין צריך לקדש שוב רק משום מהיות טוב, כיון דיש ידיעה גמורה ויצאה מהחופה בחזקת נשואה וכו'. וראה עוד בשו"ת אחיעזר (ח"א סוף סי' כז) שהביא הסברים כב' הצדדים בנידון והסיק שהוי ספק קידושין ויש לקדש שוב. וראה עוד בשו"ת אגרות משה (אה"ע ח"א סי' עו-עז) בענין אשה שנתקדשה אצל רעפארם ראבאי שדברי החת"ס רק נאמרו היכא שהי' סידור קידושין ע"י רב היודע בטיב קידושין. ע"ש.

החבורה הבאה תתקיים אי"ה בליל יום שני אחרי תפילת מעריב

הנושא – דין בלילה (קיד).

עיקר תוס' ריש פרק יש נוהלין

הכל (קכו):	קח.) ואחין מן האב
הכל (קכז):	קח:) יכול קמא, יכול בתרא עד וא"ת אחי אביו
הכל (קכח):	ומוא"ת ואחין עד הסוף
הכל (קכח):	קי:) האישי
הכל (קכט):	קיא.) קל וחומר
הכל (קכט):	קיג.) הכל
	קיג:) מקיש, אורעה
	קיד.) הכל
	קיד:) מה אשה, אף מטה
	קטו:) מלמד
	קטז.) הכל
	קטז:) ושהיה
	קיו.) ומחזירין
	קיו:) הכל
	קיח:) ולמ"ד קמא
	קיט.) ובזכות, מתיב, שנאמר
	קיט:) הכל
	קכ:) דתנן
	קכא.) יום שכלו
	קכא:) שבעה
	קכב.) העולם, לא סלקא
	קכג:) היתה, הכא
	קכד.) הכל
	קכד:) אין הבכור, גבו
	קכה:) אמר רב פפא
	קכו.) ובמלוה, אבל